

Considerații introductive

1. Lucrarea cu tema „**Acțiunile de carte funciară**” își propune o dezbateră pe un subiect mai puțin abordat în doctrina juridică, urmărind **evoluția legislativă, doctinară și jurisprudențială a acțiunilor clasice în materia cărților funciare**, acțiunea în prestație tabulară și acțiunea în rectificarea cărții funciare în dreptul românesc, în strânsă conexiune cu materia de ansamblu a publicității imobiliare și cu sistemul drepturilor reale, drepturi ce constituie obiectul predilect al protecției pe calea acestor acțiuni.

2. Considerațiile de ordin istoric, din cuprinsul **primului capitol** al lucrării, demonstrează legătura complexă între evoluția societății omenești, ideea de proprietate și metamorfoza formelor de publicitate imobiliară, pornind de la pietrele care se așezau pe imobilul achiziționat, așa-numitele „*kudurru*” sau „*oroî*” (având dublă însemnătate – materializarea graniței și funcție de publicitate), apoi registrele de evidență numite „*herit*” în Egiptul Antic și „*registre atice de ipoteci*”, continuând cu *mancipațiunea* din Roma Antică și ajungând la registrele de publicitate (personală sau reală) ale epocii moderne.

Circumstanțele istorice au făcut ca pe teritoriul țării noastre să coexiste atât sistemul personal de publicitate imobiliară, bazat pe transcripțiuni și inscripțiuni, cât și sistemul real al cărților funciare. Această situație ne-a adus avantajul de a cunoaște, prin propria experiență, părțile bune, dar și neajunsurile fiecăruia dintre cele două sisteme, însă a creat și un obstacol în calea instituirii unui sistem unic de publicitate imobiliară la nivelul întregii țări. După mai multe încercări eșuate, acest demers a fost, în sfârșit, realizat prin Legea nr. 7/1996, care are rolul de a crea cadrul juridic pentru întocmirea cadastrului general și extinderea treptată și progresivă a noului sistem de publicitate imobiliară, bazat pe noile cărți funciare.

3. Coexistența temporară a celorlalte sisteme de publicitate imobiliară, permisă de art. 72 alin. (2) din Legea nr. 7/1996, devenit art. 69 alin. (2), ca urmare a republicării acestei legi, a născut controversa, atât în doctrină, dar mai ales în practică, în legătură cu câmpul de aplicare a Legii nr. 7/1996, în raport cu Decretul-lege nr. 115/1938.

Această problemă a fost tranșată (cel puțin în ceea ce privește soarta acțiunilor de carte funciară) de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiunile Unite, prin decizie dată în interesul legii, la solicitarea Procurorului General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Instanța supremă a statuat că acțiunile de carte funciară – în prestație tabulară și în rectificare tabulară –, având ca obiect înscrierea în cartea funciară a unor drepturi reale imobiliare prevăzute în acte juridice valabil încheiate anterior intrării în vigoare a Legii nr. 7/1996, sunt guvernate de dispozițiile legii vechi, respectiv de cele ale Decretului-lege nr. 115/1938.

Am apreciat că această soluție este greșită, deoarece, din interpretarea sistematică a prevederilor art. 69 alin. (2) și (3), raportate la art. 56 alin. (1), art. 57, art. 58 alin. (1) și art. 59 alin. (1) din Legea nr. 7/1996, republicată, rezultă că, pentru imobilele situate în regiunile de carte funciară supuse Decretului-lege nr. 115/1938, începând cu data intrării în vigoare a Legii nr. 7/1996, înscrierile în cartea funciară, operate după această dată, precum și efectele acestora sunt guvernate de dispozițiile acestei legi, indiferent dacă înscrierile se efectuează în vechile cărți funciare, sau în cele noi, întocmite conform art. 59 alin. (1). În mod corespunzător, și acțiunile de carte funciară, în prestație tabulară și în rectificare tabulară, promovate după data intrării în vigoare a Legii nr. 7/1996, sunt supuse condițiilor de admisibilitate prevăzute de această lege, iar înscrierile efectuate în temeiul hotărârilor judecătorești date în cadrul acestor acțiuni produc efecte potrivit legii noi, indiferent de data la care s-a încheiat actul juridic.

Lipsa cadastrului general nu poate constitui o piedică în calea aplicării legii noi. Disputa referitoare la problema dacă înscrierile în cartea funciară pot fi efectuate independent de existența cadastrului la nivelul întregii țări nu este nouă. Aceeași problemă a creat divergențe și atunci când s-a discutat Legea pentru organizarea

cadastrului funciar și pentru introducerea cărților funduare în Vechiul Regat și în Basarabia, din 20 aprilie 1933. După cum se știe, această lege nu a putut fi pusă în aplicare deoarece lucrările cadastrale au fost lente, fiind sistate din lipsă de fonduri în preajma celui de-al doilea război mondial. Împrejurările care au împiedicat, la acea vreme, crearea unui sistem unitar și modern de publicitate imobiliară la nivelul întregii țări (lipsa cadastrului, generată de lipsa fondurilor) ar putea pune în pericol, și în prezent, realizarea acestui important proiect, dacă s-ar adopta opinia potrivit căreia, în lipsa cadastrului, dispozițiile legii noi nu sunt aplicabile, ținând seama de faptul că aceleași motive (lipsa fondurilor și a personalului specializat în efectuarea măsurătorilor cadastrale) sunt invocate și în prezent pentru a justifica faptul că, după un deceniu de la adoptarea legii, nicio localitate din țară nu are încă definitivat cadastrul general.

4. Legea nr. 7/1996 a preluat principiile generale care guvernează sistemele de publicitate bazate pe cărți funciare (principiul publicității integrale, principiul relativității înscrierilor, principiul disponibilității, principiul legalității, principiul publicității), însă a renunțat, din păcate, la una dintre cele mai importante reguli specifice sistemelor bazate pe cărți funciare, **principiul efectului constitutiv sau translativ de drepturi reale al înscrierii în cartea funciară**, adoptând **principiul opozabilității față de terți a drepturilor reale înscrise**. Noua reglementare urmează **concepția consensualistă** a secolului al XIX-lea, statornicită în legislația civilă română și în publicitatea imobiliară prin registrele de transcripțiuni și inscripțiuni, conform căreia drepturile reale imobiliare iau naștere, se modifică și se strămută prin consimțământul părților, iar înscrierea acestor drepturi în registrele de publicitate imobiliară are numai rostul de a le face opozabile terților (art. 25 din Legea nr. 7/1996, republicată).

Am considerat că această soluție legislativă nu sporește valoarea sistemului nostru de publicitate imobiliară, ci, dimpotrivă, creează condițiile pentru nașterea unor situații juridice echivoce și pernicioase, prin recunoașterea a două momente diferite în care operează transferul imobiliar în cadrul uneia și aceleiași operațiuni

juridice: *solo consensu*, în raporturile dintre părți și de la data înscrierii, în raporturile cu terții.

Proiectul noului Cod civil, în art. 428 alin. (4), prevede că: „În cazul bunurilor imobile, dreptul de proprietate se dobândește prin înscriere în cartea funciară, cu excepția cazurilor anume prevăzute de lege”. Articolul 649 alin. (1) generalizează regula efectului constitutiv al înscrierii și cu privire la celelalte drepturi reale imobiliare, supuse înscrierii. Textul menționat prevede că: „Drepturile reale asupra imobilelor, supuse înscrierii potrivit legii, se vor dobândi atât între părți, cât și față de terți, numai prin înscrierea constituirii sau strămutării lor în cartea funciară, în temeiul acordului de voință al părților”. Modificarea legislativă preconizată corespunde întru totul necesităților actuale ale societății românești, care nu se va putea bucura de o reală revigorare economică fără dezvoltarea unui sistem normativ care să promoveze creditul, să întărească siguranța transmisiunilor imobiliare și, în final, să asigure consolidarea ordinii de drept.

5. În Capitolul al II-lea sunt prezentate aspecte ce vizează regimul general al acțiunilor de carte funciară: noțiune și importanță, clasificare, condiții generale de exercițiu, precum și o analiză sumară a dreptului de proprietate și a celorlalte drepturi reale, atât în reglementarea actuală, cât și în perspectiva propunerii privind viitoarea reglementare a Codului civil, având în vedere strânsa legătură care există între sistemul de drepturi reale organizat într-o societate la un moment dat și sistemul de publicitate a acestor drepturi.

6. Următoarele două capitole sunt destinate celor două acțiuni principale de carte funciară, acțiunea în prestație tabulară și acțiunea în rectificarea cărții funciare, având o structură relativ asemănătoare (cu unele diferențe determinate de specificul materiei examinate). Ambele capitole debutează cu aspecte introductive (precizări terminologice, definiție, forme de manifestare, utilitate), continuă cu evoluția reglementării, trăsături esențiale, delimitări față de alte acțiuni, condiții de exercitare și, în final, sunt evidențiate aspectele procedurale: instanța competentă, cererea de che-

mare în judecată, legitimarea procesuală, prescripția dreptului la acțiune, acțiunea reconvențională, participarea terților, probele, căile de atac și efectele hotărârii judecătorești.

Acțiunile de carte funciară sunt mecanisme juridice imaginate de legiuitor pentru a asigura cadrul specific de soluționare a conflictelor ivite în legătură cu înscrierea drepturilor subiective în cartea funciară. Aceste mecanisme au, în general, un caracter subsidiar, deoarece, în principiu, înscrierea sau radierea unei înscrieri în cartea funciară se face pe cale necontencioasă.

7. Acțiunea în prestație tabulară, indiferent de formele pe care le-a cunoscut în sistemele de publicitate din dreptul românesc, asigură, în primul rând, protecția dreptului dobânditorului nemijlocit în raport cu înstrăinătorul. Această acțiune poate fi îndreptată și împotriva terțului dobânditor, caz în care se asigură protecția dreptul primului achizitor față de achizitorul subsecvent, care și-a înscris dreptul dobândit cu rea-credință sau cu titlu gratuit. În acest fel, sunt sancționate înstrăinările sau dobândirile frauduloase, paralizând efectele actelor juridice cu titlu gratuit în temeiul cărora alte persoane au dobândit drepturi reale imobiliare în paguba dobânditorilor anteriori cu titlu oneros, ori efectele actelor încheiate cu rea-credință.

Pornind de la reglementarea legală a acțiunii în prestație tabulară (menționăm că prevederile art. 27 din Legea nr. 7/1996, republicată, preiau, cu unele modificări, dispozițiile prevăzute anterior în art. 22-25 din Decretul-lege nr. 115/1938), aceasta a fost definită ca fiind „acea acțiune prin care dobânditorul unui drept real imobiliar solicită instanței obligarea pârâtului să predea înscrisul necesar pentru intabularea în cartea funciară, iar în caz contrar să dispună înscrierea în cartea funciară”.

Acțiunea în prestație tabulară poate îmbrăca mai multe forme de manifestare, în funcție de calitatea pe care o are cel chemat în judecată ca pârât și pretenția concretă dedusă judecății:

A) Articolul 27 alin. (1) și (3) din Legea nr. 7/1996, republicată, reglementează acțiunea în **prestație tabulară pozitivă sau obișnuită**, adică acea acțiune prin care reclamantul cheamă în judecată, în calitate de pârât, pe cel care s-a obligat să strămute sau

să constituie în folosul său un drept real asupra unui imobil, pentru a fi obligat să-i predea toate înscrisurile necesare pentru înscrierea acelui drept. În situația în care cel obligat nu predă înscrisurile, reclamantul poate solicita instanței să dispună înscrierea în cartea funciară.

B) Din interpretarea coroborată a prevederilor art. 27 alin. (2) raportate la alin. (1) și (3) din Legea nr. 7/1996, republicată, se conturează acțiunea în **prestație tabulară negativă**, adică acea acțiune prin care reclamantul cheamă în judecată, în calitate de pârât, pe titularul unui drept real înscris în cartea funciară, solicitând obligarea acestuia să-i predea înscrisurile necesare radierii dreptului respectiv, iar dacă cel obligat nu predă înscrisurile, reclamantul poate solicita instanței să dispună radierea dreptului din cartea funciară.

C) Articolul 27 alin. (5) din Legea nr. 7/1996, republicată, reglementează acțiunea în **prestație tabulară îndreptată împotriva terțului dobânditor înscris în cartea funciară**, sau, cum a mai fost denumită în literatura juridică, **acțiunea pentru valorificarea (apărarea) titlului de drept**.

De regulă, acțiunea în prestație tabulară este formulată de primul dobânditor, care nu și-a înscris dreptul în cartea funciară, atât împotriva celui care s-a obligat să strămute sau să constituie dreptul real în favoarea sa, cât și împotriva celui de-al doilea achizitor, care a dobândit de la același înstrăinător și care și-a înscris dreptul astfel dobândit în cartea funciară, solicitând obligarea primului pârât să-i predea toate înscrisurile necesare pentru înscrierea acelui drept, precum și obligarea celui de-al doilea să tolereze înscrierea dreptului în favoarea reclamantului.

Acțiunea în prestație tabulară îndreptată împotriva terțului dobânditor înscris în cartea funciară presupune întrunirea cumulativă a următoarelor condiții:

a) actul juridic în baza căruia se solicită prestația tabulară să fie încheiat anterior celui în baza căruia a fost înscris dreptul terțului în cartea funciară;

b) terțul să fi dobândit imobilul cu titlu gratuit sau, dacă l-a dobândit cu titlu oneros, să fie de rea-credință.

Manifestarea concretă și efectele acțiunii în prestație tabulară în cadrul relațiilor născute între actorii transferurilor imobiliare necesită operațiunea de delimitare a acesteia față de alte acțiuni care, deopotrivă, au ca efect protejarea drepturilor reale imobiliare, cum ar fi **acțiunea în executarea promisiunii bilaterale de vânzare-cumpărare, acțiunea în revendicare, acțiunea în constatare, acțiunea în rectificare îndreptată împotriva terțului subdobânditor sau acțiunea pentru acordarea rangului preferențial**. În pofida asemănărilor care există între acțiunea în prestație tabulară și celelalte acțiuni enumerate, fie sub aspectul cauzelor, fie sub cel al efectelor, deosebirile evidente, remarcate în secțiunea a IV-a a Capitolului al III-lea, nu îngăduie nicio tentativă de confundare a acestora.

8. Acțiunea în rectificarea cărții funciare reprezintă un mijloc de apărare pe cale judiciară a drepturilor subiective civile, susceptibile de înscriere în cartea funciară, care conferă oricărei persoane al cărei drept este vătămat printr-o înscriere inexactă, posibilitatea să solicite înlăturarea inexactității și corelarea înscrierii cu situația juridică reală a drepturilor ce formează obiectul înscrierii. Rectificarea cărții funciare este strâns legată de modul în care acționează **principiul publicității materiale a cărții funciare**, acel principiu potrivit căruia terțul subdobânditor de bună-credință și cu titlu oneros, care a contractat având încredere în înscrierea antecesorului său tabular, prezumată de lege ca fiind exactă, validă și completă (deși aceasta nu era), este menținut în achiziția sa, dobândind dreptul real prin efectul înscrierii în cartea funciară.

Exactitatea sau inexactitatea înscrierilor din cartea funciară se răsfrâng atât asupra raporturilor de drept privat, cât și în zona vieții publice, ceea ce face ca afirmația făcută de autori de prestigiu, în urmă cu aproape trei decenii, în sensul că registrul de publicitate imobiliară este „seismograful care percepe dinamismul vieții juridice”, să fie nu numai sugestivă, ci și deosebit de actuală.

Rectificarea cărții funciare poate fi dispusă într-unul dintre cazurile expres și limitativ prevăzute de art. 34 din Legea nr. 7/1996, republicată, respectiv:

a) înscrierea sau actul în temeiul căruia s-a efectuat înscrierea nu a fost valabil;

- b) dreptul înscris a fost greșit calificat;
- c) nu mai sunt întrunite condițiile de existență a dreptului înscris sau au încetat efectele actului juridic în temeiul căruia s-a făcut înscrierea;
- d) înscrierea din cartea funciară nu mai este în concordanță cu situația reală actuală a imobilului.

9. Ultimul capitol este destinat elementelor de drept comparat, cu mențiunea că referiri la instituțiile corespunzătoare din sistemele de publicitate imobiliară compatibile cu sistemul nostru actual se pot întâlni pe tot parcursul lucrării, având rolul de a evidenția asemănările și deosebirile, dar și de a constitui posibile surse de inspirație în perspectiva îmbunătățirii actualei legislații.

În procesul de apropiere a legislațiilor naționale în domeniul publicității imobiliare, în cadrul Uniunii Europene, juriști europeni de prestigiu, care lucrează la proiectul viitorului Cod civil european, au identificat trei reguli, considerate rezonabile, care ar trebui să stea la baza unei viitoare reglementări la nivel european: **maxima protecție a terțului dobânditor** (în sensul ca opozabilitatea drepturilor să fie deplină și nu în alte limite decât cele care rezultă din înscriere), **controlul adecvat** (care presupune verificarea legalității titlului înainte de înscriere, astfel încât registrul să poată garanta exactitatea a ceea ce publică) și **costul minim al publicității imobiliare** (în sensul că statele trebuie să instituie mecanisme eficiente și sigure de publicitate, așa încât dobânditorul să nu fie nevoit să suporte costurile ridicate ale verificărilor private, considerate ineficiente și potențial periculoase).

Preocuparea pentru adaptarea legislației la cerințele unei piețe imobiliare sigure și accesibile se manifestă și la nivelul statelor din fostul bloc comunist. România se înscrie pe aceeași direcție de acțiune, iar modificările recente ale Legii nr. 7/1996 privind cadastrul și publicitatea imobiliară denotă încercarea legiuitorului român de a organiza activitatea de publicitate imobiliară într-o manieră care să permită finalizarea celor două scopuri principale ale Legii nr. 7/1996: asigurarea cadrului juridic pentru întocmirea cadastrului la nivelul întregii țări și extinderea treptată și progresivă a noului sistem de publicitate imobiliară, bazat pe noile cărți funciare.

Capitolul I

Publicitatea imobiliară – constantă a evoluției sociale

Secțiunea 1. Repere istorice

§1. Începuturile publicității imobiliare

10. Nevoia exploatarei cât mai eficiente a pământului, pe fondul creșterii populației și transformării terenurilor în obiect al proprietății private, reprezintă contextul istoric în care și-au făcut apariția **primele forme de inventariere, evidență și siguranță a actelor translativ de proprietate.**

Dovezi ale celor mai vechi măsurători și înregistrări cadastrale s-au descoperit în **Mesopotamia, Caldeea și Egipt**. Mai ales în Egipt, măsurarea și înregistrarea pământului erau de mare importanță pentru gospodărirea Văii Nilului, deoarece prin revărsările anuale, granițele dintre parcele erau șterse și trebuiau restabilite prin efectuarea unor noi măsurători, după datele cuprinse în cărțile de evidență a proprietăților¹.

Preocuparea pentru asigurarea protecției circuitului juridic și nevoia impulsivității tranzacțiilor – astfel încât actorii pieței imobiliare să dispună de o serie de garanții care să-i scutească de investigațiile complicate asupra titlurilor și drepturilor reale – au condus la apariția unor forme de publicitate, care, ulterior, au evoluat până la sistemele de publicitate ale epocii moderne.

---

¹ Cu privire la cărțile de proprietate în Egiptul Antic, a se vedea: *Al. Herlea*, Cărțile de proprietate în Transilvania, Tipografia „Astra”, Brașov, 1945, p. 8-10; *M. Miclea*, Cadastrul și cartea funciară, Ed. All, București, 1995, p. 6.

11. Primele forme de publicitate, inclusiv registre imobiliare, au apărut încă din **Antichitate**. Astfel, în **Grecia Antică** transmiterea terenurilor era supusă unor forme de manifestare publică, asemănătoare mancipațiunii romane. În plus, în anumite perioade și zone se practica anunțarea transmisiunii imobiliare prin vestitori publici sau prin afișe expuse în locuri publice, astfel încât, după trecerea unui anumit termen, transmisiunea devenea inatacabilă¹.

12. În Atica, existența unei ipoteci se consemna prin pietre sau table așezate pe teren, a căror ridicare arbitrară era obiectul unor grave sancțiuni penale. Aceste semne exterioare permiteau cumpărătorului să-și dea seama, la o simplă examinare a imobilului, dacă asupra lui apasă vreo sarcină. În unele localități existau chiar registre care conțineau indicații despre imobile și contracte, prin intermediul cărora se putea ști dacă bunurile respective erau libere de sarcini (registrele atice de ipoteci)².

13. În Egiptul Antic, înstrăinarea imobilelor se făcea în prezența vecinilor, care puteau invoca eventualele drepturi dobândite anterior. În perioada stăpânirii romane s-au dezvoltat registrele sau *Bibliotheken*, care au dobândit o tot mai mare importanță în transmisiunile imobiliare. Aceste registre constatau cine este proprietarul fiecărui imobil, iar pentru înstrăinare era necesar ca *Bibliofilakes* (echivalentul registratorului de astăzi) să elibereze un document (*epistalma*) prin care să autorizeze actul de dispoziție, document prin care confirma că cel care înstrăinează figurează în registru ca proprietar. Ulterior, actul de dobândire se înscrisa, la rândul său, în registru³. Paradoxal este că aceste registre, atât de

---

¹ J.L. Lacruz Berdejo, F. Sancho Rebullida, A. Luna Serrano, J. Delgado Echeverría, F. Rivero Hernández, J. Rams Albesa, Elementos de Derecho Civil. Derecho Inmobiliario Registral (III bis), segunda edición, revisada y puesta al día por J. Delgado Echeverría y J. Rams Albesa, Editorial Dykinson, Madrid, 2003, p. 13.

² *Ibidem*, p. 13; în același sens, a se vedea și G. Meikel, Grundbuchordnung, Berlin, 1964, apud M. Miclea, op. cit., p. 283.

³ J.L. Lacruz Berdejo, F. Sancho Rebullida, A. Luna Serrano, J. Delgado Echeverría, F. Rivero Hernández, J. Rams Albesa, Elementos de Derecho

importante în epoca egipteană și care vor supraviețui până în secolul al IV-lea, au fost organizate de romani, în timp ce în propria lor țară nu dispuneau de instituția registrului¹.

14. În Roma Antică² imobilele se transmiteau prin consimțământul părților, urmat de formalitățile solemne care îl însoțeau. Publicitatea era asigurată grație caracterului public al formelor necesare pentru validitatea actului de transmisiune sau constituire de drepturi reale asupra fondurilor italice: *mancipatio*³ și *in iure*

Civil. Derecho Inmobiliario Registral (III bis), segunda edición, revisada y puesta al día por J. Delgado Echeverría y J. Rams Albesa, Editorial Dykinson, Madrid, 2003, p. 13.

¹ J.L. Zamora Manzano, La publicidad de las transmisiones inmobiliarias en el Derecho Romano, Colegio de Registradores de la Propiedad, Mercantiles y Bienes Muebles de España, Colección Cuadernos de Derecho Registral, Fundacion Beneficentia et Peritia Iuris, Madrid, 2004, p. 27-28 (potrivit acestui studiu, există dovezi documentare care atestă funcționarea registrelor în Egipt, având ca bază juridică Edictul lui M. Rufo, prefectul Egiptului în anul 89 d.Hr., *tabulis possessionum fundi*, care stabilea obligația de înscriere a pământului în *Bibliotheke ton enkteseon*, cu scopul împiedicării înstrăinărilor realizate de neproprietari). Cu privire la caracterul rudimentar al publicității în dreptul roman, a se vedea și M. Ionescu, Principiile de bază ale publicității imobiliare și ale noului sistem de publicitate adoptat prin Legea nr. 7/1996, în Dreptul nr. 6/1997, p. 36.

² Legile romane care cărmuiau regimul proprietății și publicitatea transmisiunilor mobiliare și imobiliare s-au aplicat pretutindeni în imperiul roman, inclusiv în Dacia romană (cu privire la regimul bunurilor în Dacia romană, a se vedea Vl. Hanga, Dreptul roman pe teritoriul Daciei, în Istoria dreptului românesc, vol. I, Ed. Academiei, București, 1980, p. 104-107).

³ Mancipațiunea era un mijloc de dobândire a proprietății specific perioadei clasice a dreptului roman (sec. I î.Hr. – 284 d.Hr.), constând într-o vânzare oarecum fictivă, făcută în fața a cel puțin 5 martori, cetățenii romani puberi. Cel care dobândea lucrul prin mancipațiune, punea mâna pe lucrul respectiv, pronunța formula solemnă, lovind cu un lingou de aramă într-o balanță de aramă, ținută de o persoană numită *libripens*, pentru a dovedi puritatea metalului, iar apoi îl dădea alienatorului. Această procedură își avea sorgintea în epoca mai veche, când nu exista